

TALABALARNING MA'NAVİY SAVIYASINI OSHIRISH VA GENDER TENGLIKNI TA'MINLASH: ZAMONAVIY JAMIYATDA BARKAMOL SHAXS TARBIYASINING ASOSIY YO'NALISHLARI

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2026-20-323-326>

Gulliyeva Yulduzxon Yuldoshovna

*Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti
“Psixologiya va sotsiologiya” kafedrasida katta o'qituvchisi, PhD.*

Gullievaulduz@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola zamonaviy jamiyatda talabalarning ma'naviy saviyasini oshirish va gender tenglikni ta'minlash masalalarini o'rganishga bag'ishlangan. Unda talabalarda barkamol shaxs sifatida rivojlanishning ijtimoiy, ma'naviy va madaniy omillari tahlil qilinadi. Shuningdek, gender tenglik prinsiplarini ta'lim tizimida joriy etishning dolzarbligi va amaliy yo'llari muhokama qilinadi. Maqola yosh avlodning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishida ma'naviyat va gender tenglikni uyg'unlashtirishning muhimligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Talabalar, ma'naviy saviya, gender tenglik, barkamol shaxs, ta'lim, ijtimoiy tarbiya, zamonaviy jamiyat.

ПОВЫШЕНИЕ ДУХОВНОГО УРОВНЯ СТУДЕНТОВ И ОБЕСПЕЧЕНИЕ ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА: ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ВОСПИТАНИЯ ГАРМОНИЧНО РАЗВИТОЙ ЛИЧНОСТИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Гуллиева Юлдузхон Юлдошовна

*Старший преподаватель Ташкентского государственного университета узбекского
языка и литературы имени Алишера Навои, PhD*

Gullievaulduz@gmail.com

АННОТАЦИЯ

Данная статья посвящена изучению вопросов повышения духовного уровня студентов и обеспечения гендерного равенства в современном обществе. В ней анализируются социальные, духовные и культурные факторы формирования и развития студентов как гармонично развитых личностей. Также рассматривается актуальность внедрения принципов гендерного равенства в систему образования и обсуждаются практические пути их реализации. В статье подчёркивается важность гармоничного сочетания духовности и гендерного равенства в личностном и социальном развитии молодого поколения.

Ключевые слова: Студенты, духовный уровень, гендерное равенство, гармонично развитая личность, образование, социальное воспитание, современное общество.

RAISING STUDENTS' SPIRITUAL LEVEL AND ENSURING GENDER EQUALITY: MAIN DIRECTIONS OF EDUCATING A HARMONIOUSLY DEVELOPED PERSONALITY IN MODERN SOCIETY

Gulliyeva Yulduzxon Yuldoshovna

*Senior Lecturer at Alisher Navoi Tashkent State University
of Uzbek Language and Literature, PhD*

Gullievaulduz@gmail.com

ABSTRACT

This article is devoted to examining issues related to raising students' spiritual level and

ensuring gender equality in modern society. It analyzes the social, spiritual, and cultural factors involved in the formation and development of students as harmoniously developed personalities. The article also discusses the relevance of implementing gender equality principles in the education system and explores practical ways to achieve this. The study emphasizes the importance of harmoniously integrating spirituality and gender equality in the personal and social development of the younger generation.

Keywords: *Students, spiritual level, gender equality, harmoniously developed personality, education, social upbringing, modern society.*

Zamonaviy jamiyatda yosh avlodning tarbiyasi va rivojlanishi nafaqat bilim olish, balki ma'naviy va ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirish bilan ham chambarchas bog'liq. Talabalarning ma'naviy saviyasini oshirish orqali ularni mas'uliyatli, adolatli va hurmatga sazovor shaxslar sifatida tarbiyalash mumkin. Shu bilan birga, gender tenglikni ta'minlash — bu yoshlar o'rtasida adolat, teng huquq va imkoniyatlarni yaratishning muhim yo'nalishidir. Bu ikki jarayon bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, barkamol shaxs tarbiyasida muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda jamiyatda gender stereotiplari va kamsitish holatlari hali ham uchrab turadi, bu esa yoshlarning ongida salbiy iz qoldiradi. Shu bois, talabalarning ma'naviy saviyasini oshirish orqali ularni ijtimoiy mas'uliyat, hurmat va adolat tamoyillariga rioya qiladigan shaxs sifatida tarbiyalash muhimdir.

Ta'lim tizimida gender tenglikni ta'minlash esa yoshlarni kelajakda jamiyatning faol va barkamol a'zolari sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, ma'naviy va ijtimoiy tarbiya sohasida zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo'llash yosh avlodni yanada samarali rivojlantirish imkonini beradi. [1.32.]

Ma'naviyat – insonning axloqiy qadriyatlari, ijtimoiy mas'uliyati va ruhiy barkamolligini ifodalaydi. Talabalarning ma'naviy saviyasini oshirish, ularni mas'uliyatli, halol va adolatli shaxslar sifatida tarbiyalashga yordam beradi. Gender tenglik esa barcha insonlarning jinsidan qat'i nazar teng huquq va imkoniyatlarga ega bo'lishini ta'minlaydi. Ta'limda gender tenglikni joriy etish, yoshlar orasida adolat va hurmat tamoyillarini mustahkamlaydi, ijtimoiy muammolarni kamaytirishga xizmat qiladi. Ma'naviyat va gender tenglik barkamol shaxs tarbiyasining asosiy ustunlarini tashkil qiladi. Ma'naviyat shaxsning ichki dunyosini, axloqiy qadriyatlarini rivojlantirsa, gender tenglik unga jamiyatda adolat va hurmatga asoslangan munosabatlarni shakllantirishga imkon beradi. Shu orqali talaba bilim, ma'naviyat va ijtimoiy mas'uliyatni uyg'unlashtirgan barkamol shaxs sifatida rivojlanadi.

Ma'naviy saviya – bu insonning axloqiy qadriyatlari, ruhiy dunyosi va ijtimoiy mas'uliyatini ifodalaydigan ko'rsatkichdir. U shaxsning hayotiy qarorlarida halollik, adolat va hurmat tamoyillariga amal qilish qobiliyatini belgilaydi. Ma'naviy saviya yuqori bo'lgan talaba nafaqat bilimli, balki mas'uliyatli va jamiyatga foydali shaxs bo'lib yetishadi. [4.11.]

Talabalarda ma'naviy qadriyatlarni shakllantirish turli pedagogik va tarbiyaviy usullar orqali amalga oshiriladi. Bular: tarbiyaviy suhbatlar, ma'naviy va madaniy

tadbirlar, kitob va maqolalarni o‘qish, ijtimoiy loyihalarda ishtirok etish. Bu usullar orqali talaba axloqiy qaror qabul qilishni o‘rganadi, adolat va hurmat tamoyillarini amalda qo‘llay boshlaydi.

Gender tenglik – bu har bir insonning jinsidan qat’i nazar teng huquq, imkoniyat va ijtimoiy mas’uliyatga ega bo‘lishini ta’minlashdir. Ta’limda gender tenglikni joriy etish yoshlarni adolatli va hurmatga asoslangan munosabatlarga o‘rgatadi, ularni kelajakda jamiyatda faol va barkamol shaxslar sifatida shakllantiradi.

Ta’limda gender tenglikni ta’minlash uchun:

- o‘quv dasturlarini adolatli va inkluziv qilish,
- talaba va o‘qituvchilar o‘rtasida teng imkoniyatlarni yaratish,
- mavzularni jinsiy stereotiplardan xoli yetkazish,
- ma’ruzalar, seminar va amaliy mashg‘ulotlarda har ikkala jins vakillarini faol ishtirok etishga undash kabi choralar qo‘llaniladi.

Gender stereotiplari – bu jinsga asoslangan noto‘g‘ri qarashlar va cheklovlaridir. Ularni bartaraf etish uchun: o‘quvchilarda tenglik va hurmat tamoyillarini rivojlantirish; genderga oid noto‘g‘ri tushunchalarni aniqlash va tuzatish; ta’lim jarayonida interaktiv metodlar (muammoli vaziyatlar, rolli o‘yinlar) qo‘llash; ijtimoiy loyihalar orqali amaliy tajriba orttirish kabi usullar samarali hisoblanadi. Shuningdek, gender stereotiplarga qarshi kurashishda ota-onalar va jamiyatning ham roli katta. [5.76.] Oilada teng huquq va majburiyatlarni targ‘ib qilish, bolalarda ijobiy me’yoriy xulqni shakllantirish muhimdir. O‘quvchilarni ijtimoiy va madaniy faoliyatlarga jalb qilish, turli kasblar va faoliyat sohalarida jinsiy chegaralarni buzgan insonlar tajribasi bilan tanishtirish ham stereotiplardan xoli qarashlarni rivojlantirishga yordam beradi. Media va internet resurslarida genderga oid stereotipik tasvirlarni tanqidiy tahlil qilish ko‘nikmasini shakllantirish ham zarur.

Barkamol shaxsni tarbiyalashda integrativ yondashuv – bu ma’naviy, ijtimoiy, intellektual va jismoniy rivojlanishni birlashtiruvchi kompleks metoddir. Bu yondashuv orqali talaba nafaqat bilimli, balki axloqiy va ijtimoiy jihatdan yetuk shaxs sifatida shakllanadi. [6.4.] Talabalar orasida adolat, hurmat va tenglikni shakllantirish uchun interaktiv mashg‘ulotlar, guruh ishlari, muammoli vaziyatlar va ijtimoiy loyihalarga jalb etish kabi amaliyotlar qo‘llaniladi. Bu usullar orqali yoshlar boshqalarning fikrini hurmat qilishni, adolatli qarorlar qabul qilishni va teng imkoniyatlar tamoyillariga amal qilishni o‘rganadilar.

XULOSA

Talabalarning ma’naviy saviyasini oshirish va gender tenglikni ta’minlash zamonaviy jamiyatda barkamol shaxs tarbiyasining asosiy yo‘nalishlari sifatida muhim ahamiyatga ega. Ta’lim jarayonida ma’naviy va axloqiy qadriyatlarni shakllantiruvchi tadbirlarni kengaytirish, talabalar orasida gender tenglikni targ‘ib qiluvchi loyihalar va mashg‘ulotlarni ko‘paytirish, pedagoglar va o‘qituvchilar uchun integrativ yondashuv va zamonaviy metodlarni qo‘llash bo‘yicha trening va seminarlar tashkil etish, talabalarni ijtimoiy loyihalar, interaktiv darslar va guruh

ishlari orqali adolat, hurmat va tenglik tamoyillarini amalda qo‘llashga rag‘batlantirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Abdullaev, O. (2020). Ta’limda ma’naviyat va axloqiy tarbiya metodlari. Toshkent: O‘zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti.
2. Karimova, L. (2019). Barkamol shaxs tarbiyasi va ijtimoiy mas’uliyat. Toshkent: “Ilm-Ziyo” nashriyoti.
3. Axmedova, D. (2021). Ijtimoiy tarbiya va ma’naviy saviya rivojlantirish yo‘llari. Toshkent: “Ta’lim va ilm” nashriyoti.
4. Юлдошев, У. Ю. (2017). Эксклюзивные свойства педагогической технологии в преподавании музыки. Молодой ученый, (22), 207-209.
5. Yuldoshev, U. (2018). Problems of Choosing Methods and Technologies in Musical Pedagogics. Eastern European Scientific Journal, (2).
6. Юлдошев, У. Ю. (2020). РОЛЬ АРТИКУЛЯЦИИ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЕ МАКОМА. In АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ (pp. 87-89).